

Baradla – Alsó-Baradla

A közelmúltban — január 14-e és 24-e között — egy huszonnyolc barlangászról álló csapat vért tanyát az aggteleki cseppkőbarlangban, hogy állandóan lent tartózkodva egyrészt újabb járatokat és kúrtókat tárjon fel, másrészt a folyamatos föld alatti létezést gyakorolja, tanulmányozza. Az *Adamkó* Péter vezette *Baradla '88* nevű vállalkozás résztvevői az aggteleki főbejáratról mintegy 2 kilométernyire, 150 méteres mélységben az úgynevezett *Libanon-hegye* nevű barlangrészben húzták fel sátraikat, s onnan kiindulva igyekeztek az ediginél jobban megismerni a lenti birodalmat. Expedíciójuk eredménye: *feltártak egy 500 méternyi hosszú új járatot, megismertek tizenkilenc kúrtót.* Egyúttal azt is kiderítették, hogy az *ősemlék* minden bizonnyal otthonul használta a barlangot. Mint ezt a *Szultán-pamlag* nevű részen talált állatcsontok jelezték, ott valóban emberi lakhely volt. S mivel a hajdan elfogyasztott állatok csontjaira a mostani bejáratról mintegy 2300 méterre akadtak rá, az is bizonyossá vált, hogy egykor a közelben egy másik bejáratnak kellett lennie. Ezt föltehetőleg egy földrengés torlaszolta el időközben. Ha nem tartozik is a tudományos fölfedezések sorába, azt szintén meg kell még említenünk, hogy a Baradla '88 expedíció érdekes — és ismerős! — *kéjgyökeket* talált a barlangfalakon, közöttük *Csokonai Vitéz Mihályét* és *Petőfi Sándorét.* A legrégibbről való névfelírás 1742-ből származik.

Ez a most véget ért — s valószínűleg a nyáron tovább folytatódó — expedíció jó alkalom arra, hogy az üregrendszer alatt húzódó, úgynevezett *Alsó-Baradláról* szintén szót ejtsünk. Kevesen tudják ugyanis, hogy *Jósvafőn* egy még mélyebben levő barlang is húzódik. Ezt azonban egészen 1982-ig csak kevéssé ismerték, mert kellő felszerelés és műszaki segítség nélkül oda bejutni nem lehetett. Ekkor azonban a *KPVDSZ Vörös Meteor Természetbarát Egyesülete* olyan könnyűbúvár felszereléshez és olyan — villanyárammal működtetett — *zagyszivattyú*hoz jutott, amelyekkel immár biztonságosan és eredményesen juthattak előre a szifonok során.

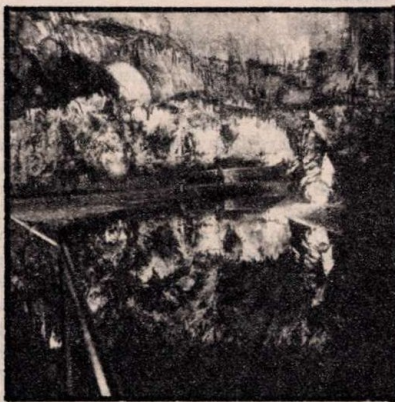
1982. július 16-ától kezdve pontosan ötvennégy napon át dolgozott ezen a feltáráson 157 (!) barlangász. (Csupán a föld alatt 2121 órát töltöttek el.) Sokáig jó ütemben ment a munka. Összesen tizenhat szifonon sikerült túljutniuk, s a víztelenítő rendszert több mint 700 méternyi hosszan kiépíteniük.

Ekkor azonban olyan nagy tömegű felszíni csapadék zúdult alá, hogy a kutatást azonnal abba kellett hagyni, s ráadásul az értékes be rendezések egy része is víz alá került. Szinte mindent újra kellett kezdeniük. Újra is kezdték, s ki tartásuk eredményeként előbb ismét eljutottak a tizenhatodik szifonhoz, majd azt is megállapították, hogy attól nem messze a felső barlangrendszer úgynevezett *Óriások termét* egy *lejárát* köti össze az általuk feltárt Alsó-Baradlával. Ez a lejárát különben *víznyelőként* szolgál, s az vezeti le a nagyobb árvizeket a mélybe.

Nyilván sokakat érdekel az is, hogy ebben a most emlegetett alsó barlangrészben vannak-e *cseppkövek*. Aggteleknek eme világszer- te ismert ékességei. Nos, ott ilyes- mikben *nem* gyönyörködhetünk, mert az ismétlődő árvizek olyan erővel mossák és pusztítják a falakat, hogy azokon kalcitképződmény nem tudott kialakulni. Így az Alsó-Baradla — ahova egyébként leg- először a Jakucs László vezette föld- fedező csoport jutott be még 1952- ben — továbbra is csak egy földta- ni érdekesség és kevéssé ismert já- ratrendszer marad, s nem válhat belőle sokak számára vonzó kirán- dulóhely.

T. L.

(Németh Ernő felvétele)

Új favédő anyag: az Arbosept

A nyers fa az erdön — vagy a feldolgozó üzemben — a többhóna- pos tárolás során *gombákkal fer- tőzödhet*, s anyagának akár 25—30 százaléka is veszendőbe mehet.

A Faipari Kutatóintézet és a Központi Kémiai Kutatóintézet munkatársai — vegyipari hulladé- kkból — olyan anyagot hoztak lét- re, amely megakadályozza, hogy a

„LEGO” a vízépitésben

Vízépítő mérnökök — a Csongrád Megyei Tanács Építőipari Vállala- ta (CSOMIEP) szakembereinek ve- zetésével — *előregyártott mélyépi- tési elemrendszert* fejlesztettek ki TETAFAL néven. A vasbeton ele- mek csapokkal kapcsolhatók ösz- sze. Belőlük négyzet alakú cellák építhetők, mégpedig tetszés szerin- ti hosszúságban vagy derékszögben elágazó zezzugos rendben. Az elem- családnak a tagjai — a külső felü- leti, a belső összekötő, illetőleg a vízorros lefedő elem — az „építési modul mére sorok” szabványa sze- rint 90, 120, 150 és 180 centimé- ter oldalhosszúságú, négyzet alap- rajzú celláknak az építésére van- nak méretezve. Az elemek magas- sága 30 centiméter. A legnehezebb elem tömege is legföljebb 70 kilo- gramm. Az elemekben levő, mű- anyag csővel bélelt lyukak (átmé- rőjük 14 milliméter) jóvoltából utó- leg is létesíthető csapos kapcsolat az elemek között, tehát azok — akárcsak a LEGO-játék elemei — tovább is építhetők. Az elemek be- lül üres aknáknak, illetőleg kitöl- tött támfalaknak, kiterített árok- burkolatoknak és aknáknak az épí- tésére egyaránt alkalmasak. De te- replépcsők, kerti támfalak, hullám- törők, silóoldalfalak stb. szintén építhetők belőlük. (N. Sz. I.)

Célszerű műemlékvédelem

Az ország egyik legjelentősebb izraelita műemléke, az 1768-ban, klasszicizáló barokk stílusban épült *apostagi* zsinagóga az Országos Műemléki Felügyelőség és a Bács- Kiskun Megyei Tanács támogatá- sával megmenekült a pusztulástól. Több mint 20 millió forintos költ- séggel úgy állítják helyre, hogy mai célokra hasznosítani lehessen. A munka nagyobbik részével már vé- geztek is a mesterek. A megfiata- lodott épület a helybeli *Nagy La- jos Emlékmúzeum*, a községi könyv- tár és a házasságkötő terem ottho- na lesz. (N. F.)

frissen vágott rönkök és más fa- anyagok gombákkal fertőződjenek.

Az *Arbosept* néven szabadalmaz- tatott anyagot — ezzel a pasztával a rönkök végeit kenik be — ez év- ben kezdik gyártani. A védekezés költségei — a kísérletek tanúsága szerint — bőven megtérülnek: az Arbosept ára a vele megmenthető faanyagénak mindössze 1,5—2 szá- zaléka. (K. I.)